

Soome-keel. Ta on Ungria keelega sugulane ning üks tütreke suurest Altai keelest; ta häälega tähtede kogu on suurem, kui Saksa keele häälega tähtede kogu, ja kõlab palju mahedamini, kui Wenekeel, ta oma rikka muutmise läänudega läib ta mõlemist üle, sest ta peasõna muutmises leiame 15 muudet, mis läbi kõik koha ja aea-olekud osawaste ja peeneste võib wälja ütelda; aeaõna muutes leiame 5 põhjus-olekut ehk infinitivi ja üle selle üks juur kogu iseäralikuid aea- ja wiisi muuteid, millede läbi kõik iseäralikud aeaõna muuted peeneste ja täisi targu anda võib, mis teistes keeltes mitte ei ole. Ülemad keele-murded on: Iduna-keelemurre, Helsingi ja Ubo linna ümberkaudu (sennest ta Soomlaste kirjakeel on sünnitud) ning Kareelia, keelemurre, ja siis wiimaks Taa-wasteuse keelemurre, Lääne Soomemaal. Soomlaste kirjanduse wara on nii kaugelt kui seda luuletuseks nimetada võib, rahwalik, siiski wiimaste 30 aasta sees on ta ka suure tooli apeekeels tõusnud.

Nende suure kogu rahhwa laulude sees on ka mõni paganate jarnane komme leida, ning iseäranes nõidusest. Ka on sell laulurikka rahhwal oma hea kogu kosja ja muid laule. Kõige tähtsam ja suurem laulu kogu on amsast ja kuulsast Dr. Lönnrotist kogutud, kokkufäätud ja silitud,

ning kannab nime „Kalewala.“ Ka on neil palju wana rahhwa sõnu ja mõistatusi ning rahhwa lauludes palju nalja ja imelikuid sõna sõerdusi; riim ehk sõne kõlks puudub lauludel, aga alliteration ehk tähtede heli, täidab selle puuduse täitsa ära. Laulud on änamiste kõik Trohhäuse mõedul luuletud mis nõnda laiwad: (Siehe „Gesti kirjameeste seltsi“ Jahrbuch 1878 pag. 85) (— — — | — — —). Kõige loomulikum on 4 jalgne trohhäus, mis nõnda läib:

- 1) Kana kauni kalda katnud
 Laiad lunde lademed;
 Kana lahkeid laineid matnud
 Seiswad jääde sademed.
 Sagest sulatafid matte
 Ustfid hangge ajasse.
- 2) Aga kahetordse latte
 Said ja tubli turjale;
 Talw su priiust pigistanud
 Oh kuis see jull wastu werd.
 Asjata sa higistanud?
 Asjata sa otfid merd?

Nende „isja meie“ hakkab nõnda: „isä meidän“ (parem: meidän isämme) jola olet taiwaisja, pyhitetty olkoon sinun nimesi j. n. edasi. Soomemaa kuulsamad laulitud on: Okanen, Kiljander,